Проект!

ДО
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Д О К Л А Д
ОТ
РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ, МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ОТНОСНО: Проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на законопроект за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,
УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

На основание чл. 31, ал. 2 от Устройствения правилник на Министерския съвет и на неговата администрация (УПМСНА) внасям за разглеждане проект на Решение на Министерския съвет за одобряване на законопроект за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства (ЗИДЗСРС).

Съгласно чл. 40 от Конвенция за прилагане на Споразумението от Шенген от 14 юни 1985 година (КПСШ) служителите, които извършват наблюдение по отношение на лице в рамките на наказателно разследване в своята страна, могат да продължат наблюдението на територията на друга страна, ако тя е разрешила трансгранично наблюдение на основание предварително представена молба за правна помощ.

С Решение (ЕС) 2024/3212 на Съвета от 12 декември 2024 година за определяне на датата за премахване на проверките на лица по вътрешните сухопътни граници със и между Република България и Румъния, същите

придобиват статут на пълноправни членове на Шенгенското пространство, считано от 01.01.2025 г.

С цел създаването на условия и гаранции за законосъобразното прилагане на чл. 40 от Конвенцията в хипотезата, когато наблюдението продължава от територията на Република България на територията на чужда държава, Междуведомствена работна група назначена с моя заповед № Р-69/24.03.2025 г. анализира националната правна регламентация на трансграничното наблюдение. Изготвен е доклад с предложение да се направят изменения и допълнения в Закона за специалните разузнавателни средства (ЗСРС), в Наказателно-процесуалния кодекс (НПК) и в Закона за ратифициране на Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси.

В националното законодателство липсва достатъчно подробна регламентация относно реда и условията за продължаване на трансграничното наблюдение от територията на Република България на територията на друга държава. Към настоящия момент в ЗСРС е уредено само разглеждането на входящи молби за правна помощ с такъв предмет, поради което законът следва да се допълни, като се обхванат редът и условията за продължаване на трансграничното наблюдение от територията на Република България на територията на друга държава. Единствената разпоредба относно този случай е чл. 476, ал. 4 от НПК, съгласно която Върховната касационна прокуратура (ВКП) е компетентна да подава молби до други държави за трансгранично наблюдение.

Съгласно действащата нормативна уредба в чл. 34н – чл. 34о от ЗСРС, процедурата за разрешаване продължаването на трансгранично наблюдение от територията на друга държава на територията на Република България се инициира с молба за правна помощ от молещата държава. По същата се произнася ВКП и в случай че я допусне до изпълнение, компетентният орган, в лицето на председателя на Софийски градски съд (СГС) или оправомощен от него заместник-председател, има правомощието да даде разрешение за прилагане на трансгранично наблюдение.

Осигуряването и прилагането на трансгранично наблюдение от страна на органите по чл. 20, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗСРС на територията на страната се извършва след разпореждане от председателите на Държавна агенция „Технически операции“ (ДАТО) и Държавна агенция „Национална сигурност“ (ДАНС), при наличието на искане за използване на специални разузнавателни средства (СРС) от прокурор от ВКП и съответно съдебно разрешение. В сегашната редакция на чл. 16, ал. 1 и ал. 2 от ЗСРС е уредено само правомощието на председателите на ДАТО и ДАНС да

издават разпореждания за прилагане на специални разузнавателни средства, въз основа на писмено разрешение от един от органите, изчерпателно изброени в чл. 15, ал. 1 от ЗСРС. Необходимо е да бъдат разписани правомощия на председателите на ДАТО и ДАНС във връзка с продължаване на трансграничното наблюдение от територията на Република България на територията на друга държава.

Действащата уредба по Глава четвърта „б“ от ЗСРС залага на силно централизиран модел, при който всяка входяща молба или уведомление за продължаване на трансгранично наблюдение на територията на Република България се отправя до ВКП, а след допускането ѝ, ВКП внася в СГС искане за разрешаване на трансгранично наблюдение.

Съгласно чл. 476 от НПК Върховната касационна прокуратура е единственият орган, който има правомощия да подава молби за правна помощ за продължаване на трансгранично наблюдение, както и да се произнася по такива. До голяма степен тази концентрация на компетентността и подсъдността е предопределена от разпоредбата на чл. 476, ал. 4 от НПК и от декларацията по чл. 17 от Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, направена със Закона за ратифициране на Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси. Съгласно декларацията Република България определя ВКП за компетентен орган, на който се изпращат молбите за правна помощ по чл. 17, ал. 1 от Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, и който следва да бъде уведомяван в спешни случаи, наложили пресичането на границата в хода на наблюдението. Запазването на тази концентрация на компетентността и в случаите, когато молбите за правна помощ с искане за продължаване на трансгранично наблюдение произхождат от държави-членки на Европейския съюз, не е оправдано в условията на пълноправно членство на Република България в Европейския съюз и пълното прилагане на разпоредбите на достиженията на правото от Шенген. В отношенията си с държавите-членки на Европейския съюз Република България не прилага Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, чиито разпоредби са съответно заменени от актове от правото на Съюза.

Компетентността относно изходящите молби за правна помощ с искане за продължаване на трансграничното наблюдение по водени в Република България наказателни производства и от страна на български служители на територията на държави-членки на Европейския съюз, е

необходимо да бъде отредена на първоинстанционните прокуратури, в лицето на наблюдаващия прокурор, който е ръководно-решаващ орган на досъдебното производство.

Този подход съответства на логиката на международноправно сътрудничество по наказателни дела между държавите-членки на Европейския съюз, което се основава на принципа на прекия контакт и не изисква посредничеството на централен орган. Търсенето на разрешение от замолената държава да допусне провеждането на трансгранично наблюдение на своя територия, с което обезпечава с доказателства българско наказателно производство, често изисква бърза реакция, оценка на нуждите в кратки срокове и оперативност. Те са постижими в най-голяма степен с прякото ангажиране на ръководно-решаващия орган. В други случаи, когато се прилагат различни от трансграничното наблюдение способи за разследване чрез Европейска заповед за разследване или чрез молба за правна помощ по Конвенция 2000 (по отношение на държави-членки на Европейския съюз, които не са обвързани с Директивата за Европейската заповед за разследване), именно първоинстанционните прокуратури са оправомощени пряко да поискат провеждането на действия по разследване в друга държава членка, както и да обосноват нуждата от спешност.

Принципът на директния контакт при осъществяване на международноправното сътрудничество по наказателни дела е установен и в чл. 53 от КПСШ, като в чл. 40 е основанието за провеждане на трансгранично наблюдение, произтичащо от правото на Европейския съюз. Така намесата на централен орган в лицето на ВКП при изходящите молби за трансгранично наблюдение остава задължителна само в случаите, когато молбата за правна помощ следва да бъде отправена до държава извън Европейския съюз и на друго международноправно основание.

В декларацията по чл. 17, ал. 4 във връзка с ал. 1 и 2 от Закона за ратифициране на Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси законодателят е посочил, че трансгранично наблюдение се извършва от следователи от Националната следствена служба. Същите нямат компетентности за извършване на трансгранично наблюдение съгласно ЗСРС, поради което е необходимо да се направи изменение на Закона за ратифициране на Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, като на тяхно място се впишат компетентните структури по чл. 20, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗСРС. Съответни промени следва да бъдат направени и в чл. 476, ал. 7 от НПК.

С предложените промени ще се регламентират редът и начинът за продължаване на трансграничното наблюдение от територията на Република България на територията на друга държава, както за случаите на предварително дадено разрешение на чужд компетентен орган, така и за спешните случаи на преминаване на границата на друга държава; легитимните органи, които имат право да искат продължаване на трансгранично наблюдение на територията на друга държава – в зависимост от това дали наблюдението продължава на територията на държава-членка на Европейския съюз, или на територията на трета държава; структурите, които прилагат трансграничното наблюдение, и техните правомощия.

По отношение на изходящите молби за правна помощ с искане за провеждане на трансгранично наблюдение се предлага изцяло нова вътрешна уредба, както и изменения в разпределението на компетентността и при входящите молби на други държави, с които се иска продължаване на трансгранично наблюдение в Република България, обслужващо чужди наказателни разследвания. С приемане на измененията в чл. 476, ал. 4 и 6 от НПК ще се постигне децентрализация на органите, които могат да искат или да се произнасят по молби на други държави-членки на Европейския съюз, за продължаване на трансграничното наблюдение. За молби от държави извън Европейския съюз ще бъде запазена компетентността на ВКП за произнасяне по молбите и съответно на СГС за даване на разрешение за продължаване на трансграничното наблюдение на територията на страната.

Приемането на изменението в Закона за ратифициране на Втория допълнителен протокол към Европейската конвенция за взаимопомощ по наказателноправни въпроси, както и на чл. 476, ал. 7 от НПК ще позволи да се постигне съответствие със ЗСРС, тъй като съгласно чл. 20, ал. 1, т. 1 и 2 от ЗСРС Държавна агенция „Технически операции“ и Държавна агенция „Национална сигурност“ са легитимирани да прилагат трансгранично наблюдение.

За изпълнението на проекта на акт не са необходими допълнителни разходи/трансфери/други плащания.

Предложеният проект на акт не води до въздействие върху държавния бюджет, поради което към него е приложена финансова обосновка, съгласно приложение № 2.2. към чл. 35, ал. 1, т. 4, буква „б“ от УПМСНА.

Със законопроекта не се предвижда въвеждане на европейско законодателство, поради което не е изготвена таблица за съответствие с европейското законодателство.

Проект!

Към проекта на Решение е изготвена частична предварителна оценка на въздействието по чл. 30б от УПМСНА, заедно със становище на дирекция „Координация и модернизация на администрацията“ към Министерския съвет.

В изпълнение на изискванията на чл. 26, ал. 3 от Закона за нормативните актове, проектът на Решение на Министерския съвет за одобряване на законопроект за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства ведно със законопроекта, както и становището на дирекция „Координация и модернизация на администрацията“ към Министерския съвет, дадено на основание чл. 30б, т. 2 от УПМСНА са публикувани за обществено обсъждане на интернет страницата на Държавна агенция „Технически операции“ и в Портала за обществени консултации на Министерския съвет за срок от 30 (тридесет) дни.

Проектът на акт е съгласуван по реда на чл. 32 от УПМСНА като получените становища са отразени съгласно приложената справка.

Законопроектът е съгласуван с Комисията за противодействие на корупцията относно наличието на корупционен риск в съответствие с изискванията на чл. 32, ал. 6 от УПМСНА.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛИ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА МИНИСТРИ,

Предвид гореизложеното и на основание чл. 8, ал. 4, т. 1 от УПМСНА предлагам Министерския съвет да разгледа и приеме проекта на Решение за одобряване на проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства.

ПРИЛОЖЕНИЯ:

1. Проект на Решение на Министерския съвет.
2. Проект на Закон за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства.
3. Мотиви към проекта на Закон за изменение и допълнение на Закона за специалните разузнавателни средства.
4. Финансова обосновка, одобрена от министъра на финансите.
5. Частична предварителна оценка на въздействието на проекта на нормативен акт.
6. Становище от дирекция „Координация и модернизация на администрацията“.

7. Съгласувателни становища по чл. 32 от УПМСНА.

8. Справка за отразяване на становищата по т. 7 и становищата в оригинал.

9. Проект на съобщение за средствата за масово осведомяване.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ:
РОСЕН ЖЕЛЯЗКОВ